

BASIN BÜLTENİ**16.09.2026****DEVA Partili Ekmen: Siyasetin bedelini kim ödüyor, nasıl ödüyor?**

DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, KARAR gazetesinde yayımlanan yazısında Türkiye’de siyasetin finansmanına ilişkin yapısal sorunları ele aldı. “Siyasetin bedeli: Kim ödüyor, nasıl ödüyor?” başlıklı yazısında siyasi partilerin finansmanından seçim kampanyalarına, medya ve sivil toplum ilişkilerinden kamu kaynaklarının kullanımına ve ihale sistemine kadar pek çok başlığı değerlendiren Ekmen, Türkiye’nin kapsamlı bir siyasi finansman reformuna ihtiyaç duyduğunu vurguladı.

Türkiye’nin ihtiyacı bütüncül bir siyasi finansman reformudur

Siyasi finansman reformuna ihtiyaç duyulduğunu dile getiren Yeni Yol Partisi Grup Başkanı Ekmen, “Türkiye’de siyasetin yapısal sorunlarını çözecek, en az Anayasa kadar önemli başlıklar sayılsa Siyasi Partiler Yasası, Seçim Yasası, Siyasi Etik Yasası ve siyasetin finansmanı mevzuları akla gelir. Bu dört yasa veya düzenleme ihtiyacı nedense iktidar gibi muhalefetin de gündeminde hak ettiği kadar yer bulmaz. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, üye aidatlarından aday adaylığı aidatlarına, bağışlardan parti faaliyetlerinden elde edilen gelirlere kadar oldukça katılımcı bir finansman modeline kapı aralamaktadır. Gelirler için tek yasak ise aynı Kanun’un 66’ncı maddesinde zikredilmiştir: ‘Siyasi partiler,

yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamazlar'. Ancak uygulamada on gelir kaleminden sadece biri yasaldır: Hazine yardımı. Örneğin AK Parti'nin 2023 yılı gelir-gider tablosunda gelirlerin %91'i Hazine yardımlarından, %8,7'si ise parti mal varlığı gelirlerinden oluşmaktadır. Üye aidatlarına ilişkin kalemin boş bırakılması da dikkat çekmektedir" ifadelerine yer veriyor.

Siyasi partilerin finansmanı tabana yayılmıyor

Siyasi finansmanda devletin rolünü inceleyen Ekmen: "2 Mart 2014 tarihinde hazine yardımı almak için gerekli oy oranı %7 oranından %3'e düşürülmüştür. 2026 yılı hazine yardımı toplamı 6 milyar 432 milyon 785 bin liradır. Bu miktarın partiler arası dağılımı ise şu şekildedir:

- AK Parti: 2 milyar 559 milyon 172 bin lira
- CHP: 1 milyar 820 milyon 382 bin lira
- MHP: 723 milyon 697 bin lira
- İYİ Parti: 695 milyon 669 bin lira
- DEM Parti: 633 milyon 864 bin liradır.

Hazine yardımı, dinamik olarak bütçenin gelir kalemlerinin beş binde ikisine karşılık gelen bir paydır. Yıl içinde vergi gelirleri arttığında pay da oransal olarak artar. Bu oran bu yıl için 6,4 milyar liralık bir tutara karşılık gelir. Kanun yerel seçim yapılan yıllarda bu miktarın iki katı, genel seçim yıllarında ise üç katı ödemeyi öngörür. Dolayısıyla, 2026 yılı örneğinde, bir genel seçim kararı alınması halinde, hesaplamalara göre yaklaşık 19,2 milyar liralık bir kaynağın siyasi partilere dağıtılması söz konusu olacaktır. Devlet yardımı doğru dizayn edildiğinde ve adil dağıtıldığında siyaseti; sermaye sahiplerine, medya ağlarına veya delege yapıları üzerinden oluşan güç odaklarına karşı koruyan bir güvence alanı oluşturabilir. Ancak uygulamada adil dağıtıma ilişkin tartışmalar bir yana, devasa miktarlarda yardım alan partilerin dahi finansman teminin dayattığı kirliliklerden korunduklarını iddia etmek güçtür."

Siyasi partilere devlet yardımı yapılmasının yurt dışında da örnekleri var

Siyasi partilerin devlet yardımı ile desteklenmesinin yurt dışı örneklerini de inceleyen Ekmen, "Siyasi partilerin devlet yardımı ile desteklenmesi Türkiye'ye özgü bir durum değildir. Avrupa'da farklı modeller uygulansa da genel kabul devlet desteği yönündedir. Avusturya'da %1, Yunanistan'da %3, İsveç'te %2,5 oy oranı şartıyla; İspanya'da ise yardımın üçte birinin sandalye, üçte ikisinin oy sayısına göre dağıtıldığı karma bir kamu finansmanı sistemi bulunmaktadır. Fransa, 1988 sonrasında yardımın yarısının oy oranlarına, diğer yarısının ise parlamentodaki sandalye sayısına göre dağıtıldığı bir sistem kurmuştur. Söz konusu formül, parti kurmayı teşvik ettiği gerekçesiyle Fransa'da da eleştiri konusu olmayı sürdürmektedir. İtalya'da ise 1993 yılında doğrudan kamu

finansmanı kaldırılmış, ancak seçim giderlerine yönelik kamu geri ödemeleri devam etmiştir. 2013 yılında ise doğrudan kamu finansmanı ve seçim geri ödemeleri kaldırılarak farklı bir finansman modeline geçilmiştir. Türkiye’de siyasi parti kurmak, partiyi ilk seçime kadar başarıyla taşımak ve hazine yardımı limiti olan %3’lük başarıyı elde etmek başkanlık sisteminin dayattığı düalist yapıda oldukça zorlaşmış durumda. Mevcut modelde, örneğin 2023 Türkiye Genel Seçimleri sonrasında kurulan bir parti beş yıl boyunca devlet yardımından faydalanamayacaktır. Bu durum, devlet yardımı alan partilerin hegemonyasını güçlendirmektedir. Bu nedenlerle hazine yardımını, başarılı bir kuruluş ile seçme girme yeterliliği elde etmiş, e-devlet uygulaması aracılığıyla belirli bir üye sayısına ulaşmış partilere de açmak gerekir. Bu öneride; seçime katılma yeterliliğini elde etmiş bir partinin e-devlet girişli ve onaylı %1 seçmen oranına ulaşması durumunda takip eden yıl hazine yardımından faydalanmasını sağlamak siyasi rekabeti daha adil hale getirir. DEVA Partisi’nin devlet yardımı alma eşiğinin genel seçimlerde %1 olarak belirlenmesi ve toplam yardımın dörtte birinin eşit biçimde dağıtılarak, kalan kısmının oransal olarak paylaştırılması yönündeki teklifini not etmek gerekir. Mevcut formülde ise devlet yardımının tamamı oransal olarak dağıtılmaktadır” diyor.

Devlet yardımı yerelde karşılık bulamıyor

Hazine yardımının teşkilatlarla paylaşılması konusuna ele alan Ekmen şu ifadelerle yer veriyor: “Hazine yardımları doğrudan genel merkeze aktarılmakta, bu kaynağın teşkilatlarla ya da adaylarla paylaşımına ilişkin bağlayıcı bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum, devlet yardımının koruyucu fonksiyonunun yerelerde karşılık bulmaması sorununu yaratmaktadır. Belediyeler, il genel meclisleri finansman açığını kapatmak için birçok yanlış parçası olmaktadır. DEVA Partisi, parti tüzüğünde hazine yardımının üçte birinin yerel teşkilatlarla paylaşılmasına ilişkin bir hükme yer vererek paylaşımı parti iç hukuku ile zorunlu hale getirmiştir. Paylaşımına dair düzenleme yapan partiler giderek artmaktadır. Doğru olan bu paylaşımı kanuni bir düzenleme ile zorunlu ve denetlenebilir hale getirmektir.”

Kampanyalar kaynağı belirsiz paralara açık hale geliyor

Ekmen kampanya bütçelerinin denetlenmesi gerektiğini belirterek, “Siyasi parti ve adayların finansal anlamda en çok zorlandığı takvim kampanya dönemleridir. Rutin giderleri bir şekilde yöneten partiler/adaylar kampanya döneminde kaynağı belirsiz bağışlara açık hale gelmekte bu da seçim sonrası karar alma süreçlerini ağır bir şekilde etkileyen borçlanmalar yaratmaktadır. Siyasi Partiler Yasası, genel seçimlerde yıllık yardımın üç katı, yerel seçimlerde ise iki katı tutarında devlet yardımı verilmesini düzenlemek dışında, kampanyanın mali yönetimine ilişkin herhangi bir şeffaflık ve denetim mekanizması içermemektedir. Kampanyalara dair tek düzenleme Cumhurbaşkanlığı seçimleri için söz konusudur. Aday kampanyasını bağışlarla yönetecektir. Bağışçılar için belirlenmiş limitler vardır. 2023 Türkiye seçimlerinde her bir adaya, her bir tur için bireysel bağış sınırı 55 bin 598 lira

idi. Bu sınırın aşılması mümkün değildir. Sınırın aşılması halinde ilgili tutar ve kampanya süreci sonunda elde kalan miktar hazineye intikal ettirilir. Belediye başkan adaylarının, belediye meclis üyelerinin, muhtarların ve milletvekillerinin kendi kampanyasını nasıl yürüteceğine dair bir mevzuat düzenlemesi bulunmamaktadır. Adeta bu kişiler adaylık sürecini 'bir şekilde halleder' anlayışı vardır. Bu durum, siyasetin finansmanında kayıt dışı ve denetimsiz alanların ortaya çıkmasının önemli sebeplerindendir. Belediyelerin imar rantı ile oluşturduğu kayıt dışı gelir de siyasetin finansmanındaki en önemli kalemlerden biridir. Oysa kanunun, siyasi partiler gibi adaylarla ilgili de bir finansman modeli getirmesi ve bu kampanya bütçelerinin denetlenmesi gerekir" açıklamasında bulunuyor.

Medya ve siyasetin finansmanı da bu tartışmanın parçasıdır

Medyanın tek sesliliğini eleştiren Ekmen, "Siyasetin finansmanı rutin giderler ve kampanya harcamalarından ibaret değildir. Medya ekosisteminin ve sivil toplum düzeninin finansmanı da söz konusudur. Geçmiş dönemde medya, siyaseti dizayn ederek Türkiye siyasetini olumsuz yönde etkilemekteydi. Günümüzde ise medyanın finansmanın kamu tarafından karşılandığı görülmektedir. AK Parti iktidara geldiği ilk dönemde, Star Gazetesi satın alınmış; bu adım, o dönem tartışma konusu olmamıştır. Daha sonraki süreçte ATV (Turkuvaz Medya) devralınmış, ardından Doğan Medya'nın devri gerçekleşmiştir. Bu süreçte Demirören Medya Grubu ve Doğuş Grubu gibi yapılar da etkisizleşmiştir. Medyanın tek sesli ve kontrol altında bir yapıya kavuşturulması stratejik bir tercihtir. Turkuvaz Medya, Doğuş Grubu ve Demirören Medya Grubu gibi yapılar bu dönüşüm sürecinin parçalarıdır. Doğan Medya'nın satın alınmasının, Ziraat Bankası ve Halkbank tarafından finanse edilmesi, ki 1,2 milyar dolarlık borcun yaklaşık 800 milyon dolarlık kısmının defalarca yapılandırma yapılmasına rağmen ödenmediği tespit edilmiştir. Bazı yapılandırma uygulamalarında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı aracılığıyla imar düzenlemeleri yapılarak, düşük değerli bir taşınmazın yüksek değerli gösterilmesi ve mahsuplaşma yoluyla finansal denkleştirmeye gidilmesi gibi uygulamalar da yapılmıştır. İktidara yakın sivil toplum örgütlerinin ve medya kuruluşlarının faaliyet ve yayınlarına bakıldığında doğrudan kamu bankaları, kamu şirketleri ve dünya çapında en çok ihale alan belirli sayıda firmalar tarafından fonlandığı görülmektedir" diyerek medya ve siyaset ilişkisine değiniyor.

Yazının tamamını okumak için:

https://www.karar.com/gorusler/siyasetin-bedeli-kim-oduyor-nasil-oduyor-2071899?utm_source=whatsapp&utm_medium=social_share&utm_campaign=%2Fgorusler%2Fsiyasetin-bedeli-kim-oduyor-nasil-oduyor-2071899